

Slabosti postanejo prednosti

MOKRA TLA SO LAHKO VELIKA NADLOGA IN STALNA SKRB, ČE ŽELIMO IMETI UREJEN VRT. TRATI IN VEČINI RASTLIN NAMREČ PREVEČ MOKRA TLA NE USTREZAJO. LAHKO PA TO VZAMEMO KOT PREDNOST IN POSADIMO RASTLINE, KI V TAKŠNIH TLEH USPEVAJO. NEKATERE STALNO RASTEJO V VODI, ZOPET DRUGE PRENESEJO LE MANJŠO ZASIČENOST ZEMLJE Z VODO.

Voda na vrtu je velikokrat dobrodošla, saj vanj vnese dodatno življenje. Ko pa je je preveč oziroma se razširi na predele, kjer želimo, da nam uspevajo prav določene rastline in trata, postane moteč element in lepo urejen vrt negotov. Kakorkoli se bomo lotili težave, moramo najprej poznati vzroke za zastajanje vode.

Postaviti si moramo nekaj vprašanj. Zastaja voda le ob večjih deževjih za nekaj ur ali nekaj dni, nakar odteče? Se zemlja potem osuši ali ostane vedno mokra? Imamo na vrtu tla, ki so mokra ne glede na deževje? Vzroki za to so lahko različni – med drugim stalna visoka podtalnica, izvir vode v bližini, neprepustna plast zemlje ali kamnin, ki ne dopušča pronicanja vode. Pomembno je tudi, kakšen za tip tal gre in koliko vode lahko sprejmejo. Peščena se namreč hitreje zasitijo z vodo kot ilovnata, ki sprejmejo večje količine vode. Za preizkus izkopljemo manjšo jamo, globoko od 60 do 70 cm, in jo pustimo nekaj tednov odprto. V tem času opazujemo količino vode v njej in se glede na ugotovitve odločimo za ustrezno rešitev: naj bo to drenaža, dvignjene grede, za manjše po-

1. **LIGULARIJA, LIGULARIA DENTATA 'DESDEMONA', SE ODLIKUJE PO VELIKIH SRČASTIH LISTIH, KI SO PO SPODNJI STRANI RDEČE RJAVI. CVETI POLETI, CVETOVJI SO ORANŽNI.**

2. **MOKRA TLA IMAJO PREDNOST – V NJIH LAHKO USPEVAJO RASTLINE Z VELIKIMI RAZKOŠNIMI LISTI, KI ZA RAST IN RAZVOJ POTREBUJEJO VELIKO VODE. NA FOTOGRAFIJI OB VODI RASTEJO RODGERSIJE, HOSTE, LIGULARIJA, PERUNIKE IN PRAPROTI.**

3. **RODGERSIJA JE TRAJNICA Z LEPIMI LISTI, KI SE RAZRASTEJO V MOGOČEN ŠOP. LISTI SPOMINJAJO NA LISTE DIVJEGA KOSTANJA, MEDTEM KO SO SOCVETJJA NEKOLIKO PODOBNA TISTIM PRI VRTNIH KRESNICAH. CVETI POLETI.**

4. **SIBIRSKÉ PERUNIKE V DRUŽBI JAPONSKIH JEGLIČEV SO ODLIČNA KOMBINACIJA ZA VLAŽNA ALI MOKRA TLA. PRI PERUNIKAH LAHKO IZBIRAMO SORTE S CVETVI V RAZLIČNIH OD TENKIH MODRE, VIJOLIČASTE IN BELE, JEGLIČI PA CVETIJO V BOLJ ŽIVAHNIH BARVAH.**

TRAJNICE ZA MOKRA TLA

vršine pa dodajanje peska in vlaknatih substratov, ki bodo izboljšali strukturo zemlje.

Kljub vsem izboljšavam na koncu ponavadi ugotovimo, da se proti naravi ne gre boriti, temveč je treba navidezne slabosti nekega prostora oziroma zemljišča obrniti sebi v prid. Nanj lahko posadimo rastline, ki bodo lepo uspevale v takih tleh. Rastline so se na mokra tla prilagodile na različne načine. Nekatere lahko stalno uspevajo v vodi (vodne rastline), spet druge prenesejo le manjšo zasičenost tal z vodo, tako da imamo širok izbor rastlin, za katere lahko rečemo, da jim godijo mokra tla.

RASTLINE Z RAZKOŠNIMI LISTI

Mokra tla imajo prednost – v njih lahko uspevajo rastline z velikimi razkošnimi listi, ki za rast in razvoj potrebujejo veliko vode. V nadaljevanju smo nanizali nekaj predlogov za zasaditev.

VRTNA KRESNICA

Vrtne kresnice, *Astilbe sp.*, prištevamo med zanimivejše trajnice za senčne in vlažne predele vrta. Cvetovi so nanizani v piramidasta socvetja. Odpirajo se od zgodnjega poletja. Lahko so beli, krem, rožnati, rdeči in lila. Lepi so tudi listi, ki so globoko narezljani in spomladi že zgodaj odženejo. Odcvetelih cvetov po cvetenju ne porežemo, saj so socvetja lepa tudi, ko so posušena.

PERUNIKA

Perunike, *Iris sp.*, posebno tiste iz vrst *I. sibirica*, *I. pseudacorus* in *I. kaempferi*, so s svojimi suličastimi listi, lepimi cvetovi, jesensko barvo listov in posušenimi stebli s semeni dobrodošle na vsakem vrtu, saj uspevajo tudi v manj mokrih tleh. Razlikujejo se po višini, barvi cvetov in času cvetenja. Perunike imajo lepo obliko rasti. Ozki suličasti listi se razrastejo v šope, ki po obliki spominjajo na šope okrasnih trav.

Setveni koledar za september 2008

1	Po		
2	To		
3	Sr		
4	Če		
5	Pe		
6	So		
7	Ne	(do 11h)	(od 12h) ☾
8	Po	(do 10h)	(od 11h)
9	To		
10	Sr		
11	Če		
12	Pe	(do 17h)	
13	So		
14	Ne		
15	Po		☀
16	To		
17	Sr	(do 17h)	(od 18h)
18	Če		
19	Pe	(do 17h)	
20	So	(od 18h)	
21	Ne		
22	Po		☾
23	To		
24	Sr		
25	Če	(od 13h do 16h)	
26	Pe		
27	So		
28	Ne		
29	Po		☀
30	To	(od 16h)	

- čas, primeren za pridelke s plodovi
- čas, primeren za podzemne pridelke
- čas, primeren za cvetje
- čas, primeren za listnate rastline
- čas, primeren za presajane
- čas, primeren za obiranje

Podatki so z dovoljenjem avtorice vzeti iz Setvenega koledarja Marije Thun za leto 2008, ki ga v Sloveniji v neskrajšani obliki izdaja Založba Ajda, Vrzdenc, tel. šte. 01/75-40-743.

TRAJNICE ZA MOKRA TLA

LIGULARIJA

Ligularija, *Ligularia sp.*, je razkošna, močna trajnica, ki se odlikuje po velikih lepih listih, lepi rasti in opaznih cvetovih. Listi se po obliki in barvi med vrstami razlikujejo. Poleti se nad njimi razvijejo stebela s socvetji rumene ali oranžne barve. Zrastejo tudi do 150 cm visoko. V vročih poletnih dneh se rado zgodi, da listi zaradi pomanjkanja vlage v tleh ovenijo, se povesejo, vendar se zvečer spet dvignejo. Zelo teknejo tudi polžem, na kar moramo biti pozorni zlasti spomladi, ko rastline začnejo odganjati.

DRESEN

Dresni, *Persicaria sp.*, so zelo trpežne trajnice, ki rastejo tako v manj vlažnih kot mokrih tleh. Na vrtove sadimo *P. amplexicaulis*, ki cveti poleti, in *P. bistorta 'Superba'*, ki cveti spomladi. Prva vztraja od junija do zmrzali. Drobni cvetovi so nanizani v socvetja na koncu tankih stebel. Lahko so rdeči, rožnati ali beli. *P. bistorta 'Superba'* cveti maja, cvetovi so rožnati. Gre za eno lepše cvetočih pomladnih trajnic. Obe vrsti dosežeta do 120 cm.

Jeglič

Jegliči, *Primula sp.*, najlepše uspevajo na hladnejših legah v polsenci. V mokra tla sadimo predvsem japonskega in himalajskega. Japonski jeglič, *P. japonica*, ima temno rdeče cevaste cvetove, ki se odpirajo na začetku poletja. Razvijajo se vzdolž celega stebela, zato nekateri rastlino imenujejo tudi etažna primula. Zraste do 60 cm. Podobne višine je himalajski jeglič, *P. florindae*. Ta se odlikuje po socvetjih, sestavljenih iz visečih zvonastih rumenih ali oranžnih cvetov. Cveti poleti. Cvetna stebela z odcvetelimi cvetovi sproti odstranjujemo. Priporočljivo je, da jegliče spomladi ali po cvetenju na dve do tri leta razdelimo.

RODGERSIJA

Rodgersije, *Rodgersia sp.*, so velike, elegantne trajnice, ki lepo uspevajo v polsenci in na vlažnih rastiščih. Pri vrsti *R. aesculifolia* so listi podobni listom divjega kostanja. Zraste do 150 cm. Cveti poleti. Cvetovi so združeni v rožnata oz. bela socvetja. Priporočljivo je, da rodgersije sadimo na bolj zaščiten dele vrta, saj močni vetrovi hitro poškodujejo velike liste. Občutljive so tudi

5. DRESEN, *PERSICARIA BISTORTA 'SUPERBUM'*, CVETI MAJA, SKUPAJ S PERUNIKAMI IN NEKATERIMI VRSTAMI JEGLIČEV. NJENI CVETOVCI SO ROŽNATI. JE NEZAHTEVNA TRAJNICA, KI SE LEPO RAZRAŠČA. RASTE V RAZLIČNIH TIPIH TAL, TUDI V MOKRIH.

6. OB VODI V SENCI LEPO USPEVAJO HOSTE. S SVOJIMI VELIKIMI LISTI SO ODLIČNE SPREMLJEVALKE PRAPROTIM IN PERUNIKAM, KI IMAJO OZKE, SULIČASTE LISTE.

za pomladanske pozebe, ker odženejo že zelo zgodaj.

POGAČICA

Pogačica, *Trollius sp.*, nas s svojimi živo rumenimi ali oranžnimi cvetovi razveseljuje pozno spomladi in na začetku poletja. Prijajo ji vlažna ali mokra tla. Lepo uspeva v polsenci ali na soncu, če je v tleh zadosti vlage. Sprva raste počasneje, potem pa dolgo časa uspeva na istem mestu. Ima lepe, močno nacepljene liste, ki se razrastejo v gost šop. Iz njega se dvignejo visoka cvetna stebela s posameznimi cvetovi. Ti so lepi tudi v šopkih. Pogačica zraste do 60 cm.

**BESEDILO IN FOTOGRAFIJE
BERNARDA STRGAR**